herpy

VARANER

## Blåplettet trævaran

# *Varanus macraei*

*Varanus macraei* er en slank trævaran med gribehale og et mønster af blå øjepletter på sort bund. Den lever kun på øen Batanta i Indonesien, er truet i naturen og kræver et højt, varmt og fugtigt terrarie, levende insekter og en erfaren holder.

Familie: Varanidae  Engelsk: Blue Tree Monitor  Udgivet 15. november 2026

**SPECIFIKATIONER**

### DYRET

| | |
|---|---|
| Voksenstørrelse | **80-110 cm**<br>total længde inkl. hale |
| Vægt | **150-530 g** |
| Levetid | **8-12 år** |
| Aktiv | **Dag** |
| Levevis | **Træboende** |
| Biotop | **Regnskov** |
| Sværhedsgrad | **Erfaren** |

### PASNING

| | |
|---|---|
| Min. terrarie | **120 × 80 × 150 cm**<br>L × B × H til 1 voksent dyr |
| Temperatur, dag | **29-32 °C** |
| Hotspot | **38-40 °C** |
| Temperatur, nat | **22-25 °C** |
| Luftfugtighed | **70-90 %** |
| Vand | **Vandskål** |
| UVB | **Anbefalet**<br>Ferguson-zone 2 |
| Kost | **Insekter, hvirveldyr og orme/snegle** |
| Holdes | **Enkeltvis eller parvis** |

### AVL

| | |
|---|---|
| Formering | **Æglæggende** |
| Kønsmoden | **24-26 mdr.** |
| Kuldstørrelse | **2-7 æg** |
| Kuld pr. år | **1-4** |
| Inkubation | **150-240 dage**<br>ved 28,5-31 °C |

### BESKYTTELSE OG PAPIRER

| | |
|---|---|
| CITES | **Appendiks II** |
| EU-bilag | **Bilag B** |
| IUCN | **Truet (EN)** |

Arten står på CITES liste II og i bilag B til EU's forordning om handel med vilde dyr, så dyr, der indføres eller handles på tværs af grænser, skal have de tilhørende dokumenter. Arten er ikke blandt de fem varaner, der er forbudt for private i Danmark (bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015), og for den gælder de almindelige regler. IUCN regner arten for truet (EN).

## Om arten

*Varanus macraei* er en slank, dagaktiv trævaran i den gruppe, der også rummer *V. prasinus* og *V. beccarii*. Arten blev beskrevet i 2001 af Böhme og Jacobs ud fra dyr i handlen og er opkaldt efter Duncan MacRae, der grundlagde krybdyrparken Rimba på Bali. Ryggen er sort med skrå, uregelmæssige rækker af blå øjepletter, og halen har skiftevis blå og sorte bånd. Halen er rund i tværsnit og kan gribe om grene. Gribehalen, de glatte nakkeskæl uden køl og den blå tegning adskiller tilsammen arten fra de andre trævaraner.

Voksne dyr når en totallængde på op til omkring 110 cm, men de fleste ligger på 80-95 cm. Snude-kloak-længden er højst 36 cm hos hanner og 31 cm hos hunner. Cirka to tredjedele af længden er hale. Voksne vejer typisk 150-530 g, hannerne mest.

Hannerne har større hoved og en tydelig hævelse ved halens rod. Unge og nyindførte dyr er generte og nervøse, og hunnerne virker mere ængstelige end hannerne. Den enkelte varan kan kendes på mønsteret af pletter i nakken, så fotografier af hvert dyr er en nyttig journal.

Arten er en langvarig forpligtelse, men ikke på den måde, store varaner er det. Den kræver ikke et helt rum, men et højt terrarie med god ventilation, en daglig rutine med sprøjtning og belysning, levende foder flere gange om ugen og stabil varme. Foderudgiften er beskeden; den egentlige pris er tiden og kendskabet til arten. Levetiden i fangenskab er ikke kendt; tallet i faktaboksen er et skøn ud fra andre trævaraner af samme størrelse.

Dyrene er kostbare, typisk 800-1.000 euro stykket i Europa. Arten er opdrættet både i zoologiske haver og privat, men erfaringen med avl i fangenskab er stadig begrænset.

## Udbredelse og levested

*Varanus macraei* findes kun på Batanta, en ø på omkring 455 km² i Raja Ampat nordvest for Fuglehovedhalvøen på Ny Guinea (Indonesien), og muligvis på nogle få småøer lige ud for kysten. Øen er højst 61 km lang og 13 km bred, så arten har en af de mindste udbredelser blandt alle varaner. Bestanden er ikke talt. Arten ses sjældent i naturen, og på en lille ø ud for landsbyen Mandui er den næsten udryddet af indsamling til dyrehandlen. Dyr, der er set uden for Batanta, stammer fra handlen og er ikke en del af den oprindelige udbredelse.

> **Oprindelig udbredelse:** Indonesien.

### LEVESTED

Arten er en rendyrket trævaran i tæt, fugtig tropisk skov på Batantas stejle skråninger. Den lever i kronetaget og ses sjældent under 50 m over havet. Når den bliver forskrækket, flygter den fra træ til træ eller hopper eller falder ned på skovbunden. Dyrene er aktive om formiddagen fra omkring kl. 9-10 og trækker sig tilbage omkring kl. 13, når det er varmest.

Temperaturen er jævn hele året: ned til 22 °C om natten, omkring 24 °C ved solopgang og 35 °C i skyggen midt på dagen (højst 37 °C). Føden i naturen er formentlig insekter, især græshopper. Nedbøren er lavere fra oktober til marts, og de fleste æg i fangenskab lægges i netop den periode.

## Pasning

### TERRARIET

*Varanus macraei* er en trævaran, og terrariet skal derfor først og fremmest være højt. Til ét voksent dyr er mindstemålet 120 x 80 x 150 cm (længde x bredde x højde), og mere er bedre. Et par kan yngle i 100 x 100 x 150 cm eller i 200 x 100 x 70 cm. Målene er et minimum, ikke et ideal. Terrariet skal ikke være glas hele vejen rundt, for dyrene er nervøse og kan ramle ind i ruderne og slå snuden til skade. Brug paneler på sider og bagvæg og en glasdør foran, så dyret kan se et lukket rum med skjul.

Fyld terrariet med kraftige grene i forskellig tykkelse, så halen kan gribe om dem, samt korkrør, hylder og levende planter (fx *Ficus*) som skjul og klatrevej. Hold klatrefladerne tæt på de varme steder. Som bund passer fugtigt barkflis eller en blanding af kokosfibre og plantejord, mindst 10 cm dyb, der holder på fugten.

Til æglægning sættes en trækasse på cirka 25 x 25 x 30 cm med et indgangshul på 6 cm i diameter højt oppe i terrariet. Den fyldes med fugtig sphagnum, sand og løv i lige dele eller med et lag tørv på 5-6 cm. Lamper og varmekilder skal være afskærmet, så dyret ikke kan brænde sig på dem. Låger skal kunne lukkes helt, for dyrene er hurtige og kan springe.

Unger på 10-15 g kan i de første måneder bo i et terrarie på cirka 60 x 85 x 60 cm, men skal ret hurtigt over i højere terrarier og adskilles individuelt, når de bliver ulige store. Et roligt sted over øjenhøjde, hvor der ikke er megen færdsel, gør dyrene mindre stressede.

### TEMPERATUR

Dagtemperaturen i terrariet holdes på 29-32 °C. Under varmelamperne skal der være et solsted på omkring 38-40 °C overfladetemperatur (målt med IR-termometer), og resten af terrariet skal være køligere, så dyret kan vælge mellem varme og køligere steder. Natten skal være køligere, 22-25 °C, som i naturen. Brug termostat til alle varmekilder, fx med afbrydelse ved over 30 °C i den øvre del af terrariet.

Et dyr, der hele dagen søger væk fra solpladsen, har det for varmt. Et dyr, der gemmer sig, ikke soler sig og spiser dårligt, har det formentlig for koldt. Arten skal ikke have vinterhvile, men en mindre nedkøling om natten er naturlig. Tallene passer både til klimaet på Batanta og til avl i fangenskab.

Læs mere: Varme og temperatur Læs mere: Vinterhvile og årstider

### LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden holdes på 70-90 % med daglig sprøjtning, helst morgen og eftermiddag. Fugten skal gå lidt ned mellem sprøjtningerne, så planter og grene kan tørre, og ventilationen skal være god, så der ikke opstår mug og luftvejsproblemer. En vandskål på cirka 50 x 25 cm eller større står i bunden og bruges til drikke, men dyret drikker mest af vanddråber på blade og grene. Hold skålen og bunden rene.

Kronisk for lav fugt kan føre til udtørring og nyreproblemer.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

### LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og har brug for kraftigt lys og UVB hele dagen. Brug fx to lysstofrør (omkring 54 W) og to varmelamper på 100 W, som også giver UV-lys, eller et UVB-rør kombineret med en UV-varmelampe. Zone 2 passer til dagaktive skovboende varaner, og dyret skal altid kunne vælge skygge. Skift rør efter producentens anvisning, for UVB-udbyttet falder, længe før lyset går ud.

Dagslængden er cirka 13 timer lys og 11 timer mørke. Nogle lamper kan med timer slukkes i perioder hen over dagen for at ligne skyer.

Læs mere: Lys og UVB

### FODER

*Varanus macraei* spiser levende insekter: græshopper, fårekyllinger, kakerlakker (fx *Blaptica dubia*), meldorme og superorme, af og til regnorme. Voksne dyr får insekter to til fem gange om ugen, og foderet drysses med kalk eller et vitamin- og mineralpræparat, gerne på skift fra måltid til måltid.

Hvirveldyr kan gives som supplement højst én gang om ugen: nyfødte til to uger gamle mus, nu og da en bid kylling eller fisk. Hovedføden bør ikke være gnavere, for arten bliver let fed, og i naturen er føden hvirvelløse dyr. Unge dyr får små græshopper få dage efter udklækningen og spiser dagligt eller hver anden dag. Nogle unger udvikler en forkærlighed for mus eller græshopper, så det er en fordel at variere fra begyndelsen.

Unge dyr er stressfølsomme. Hvis de holder op med at spise og taber sig til under 9 g, kan det være dødeligt. Hold dem roligt, og vej dem jævnligt.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

### ADFÆRD OG HÅNDTERING

Arten er dagaktiv, genert og nervøs. Nye dyr gemmer sig eller flygter ved berøring og kan ramle ind i ruderne. Hunner er mere ængstelige end hanner. Dyret skal ikke tvinges til håndtering. Gå roligt og langsomt frem, tilbyd føde fra en pincet, og lad dyret vænne sig til dig, før du rører ved det. Hvis det holdes fast eller skræmmes, kan det bide og klore. Kløerne er spidse, og et bid fra et dyr på 150-530 g giver sjældent alvorlige skader, men kan give dybe rifter. Lad hellere dyret kravle op på en hånd eller en arm end at gribe fat om det.

Alle varaner kan bære salmonella, og derfor skal hænder vaskes grundigt efter ethvert møde med dyret, terrariet eller foderet. Børn og personer med svækket immunforsvar bør ikke have kontakt.

Arten holdes enkeltvis eller parvis. Hunnen kan blive aggressiv mod hannen, når hun er drægtig eller har lagt æg, og hannen kan have behov for at blive adskilt i en periode. Der er ingen erfaring med gruppehold.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

## Avl

### KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hanner har større hoved og en tydelig hævelse ved halens rod og når en snude-kloak-længde på op til 36 cm, hunnerne op til 31 cm. Hanner kan kendes allerede som unge, hunner først sikkert efter omkring et år. Kønnet bestemmes ved sondering og palpering, og af og til vender hanner hemipenisserne ud. De sporelignende skæl bag kloakken er ikke pålidelige og giver forkert køn hos omkring 3 af 10 dyr. Endoskopi af kloakken er sikker, men kræver let bedøvelse.

Arten bliver kønsmoden omkring toårsalderen, og hanner kan parre sig med held som 26 måneder gamle. Ved 17 måneder vejer dyrene 150-180 g og er endnu ikke fuldvoksne.

### PARRING

Parringstiden er fra november til maj, mest fra november til januar. Hunnen nærmer sig hannen, og parret hviler tæt sammen. Parringen sker vandret på en gren eller et korkrør og varer mindst 5-6 minutter. Cirka tre uger efter de første parringsforsøg skal hannen tages ud, da hunnen bliver aggressiv; han sættes ind igen to uger efter, at hun har lagt æg. Når hun er drægtig, soler hun sig meget og bevæger sig uroligt, og få dage før æglægningen vil hun ikke spise.

En kølig periode er ikke nødvendig.

### ÆGLÆGNING OG KULD

Der lægges 2-7 æg pr. kuld, i gennemsnit omkring 4. Mellem parring og æglægning går 5-7 uger. Der kan lægges op til fire kuld om året, og der går mindst omkring 95 dage mellem to kuld fra samme hun. De fleste kuld (næsten 65 %) lægges fra oktober til marts. Æggene er 43-55 mm lange og 18-25 mm brede og vejer 9-18 g. Hunnen lægger dem i en æglægningskasse med fugtigt substrat; æggene begraves ikke, men placeres oven på det. Æg, der ikke tages ud af forældrene, bliver nogle gange spist.

### INKUBATION

Æggene tages forsigtigt ud og lægges på fugtig vermiculite, eller vermiculite og sand i forholdet 2:1, i lukkede plastikbokse med to æg i hver. De vendes ikke. Luftfugtigheden i boksen er omkring 97 %. Inkubationstemperaturen er 28,5-31 °C, og under 28 °C dør embryonerne. Længden af udrugningen afhænger af temperaturen: cirka 150-155 dage ved 30-31 °C, 154-158 dage ved 29,3 °C og 169-240 dage ved 28,5 °C. Temperaturen ser ikke ud til at bestemme ungernes køn.

Nogle dage før udklækningen får skallen en rød marmorering og små buler, som forsvinder igen kort før ungen bryder ud. Ungerne stikker først snuden ud og kan bruge op til et døgn på at komme helt ud. Er der tegn på, at en unge har det svært, kan skallen åbnes forsigtigt, men det skal kun ske med erfaring.

### OPDRÆT AF UNGER

Ungerne vejer ved udklækningen 10-15 g, har en snude-kloak-længde på 88-100 mm og en totallængde på 213-264 mm. De spiser små græshopper få dage efter udklækningen. De kan i de første to måneder holdes sammen, men skal adskilles, når størrelsesforskellene vokser. Efter 17 måneder vejer de 150-180 g og er 67-71 cm lange. Ungerne er stressfølsomme: stress fører til nægtelse af føde og vægttab, og en vægt under 9 g er sandsynligvis dødelig. Giv dem et roligt sted, mange skjul, høj fugt og lys i terrariet, og vej dem jævnligt. Mønsteret i nakken kan bruges til at kende hvert enkelt dyr fra hinanden.

## Sundhed og typiske fejl

De hyppigste problemer skyldes stress, forkert varme, lys og ernæring samt skader.

- Snudeskader og -deformiteter: nervøse dyr kan ramle ind i glasruder. Brug lukkede sider og skjul.
- Mangel på kalk, D3 og UVB: kan føre til knoglesygdom med svage knogler, brud og vækstforstyrrelser, især hos unge. Kalkindholdet i blodet bør måles ved dyrlægebesøg.
- Fedme: en risiko, hvis dyret får for mange mus og for lidt klatring.
- Udtørring og urinsyregigt: hos varaner opstår urinsyregigt oftest ved kronisk udtørring. Hold fugten oppe, og giv vand.
- Æglægningsproblemer: hunner, der ikke lægger, har brug for dyrlæge.
- Vægttab hos unger: et dyr, der taber sig under 9 g, er i livsfare.

Dyr i handlen er næsten alle vildfangede og kan have indvoldsorme og andre parasitter samt være stressede og afmagrede ved ankomsten. Lav en afføringsprøve hos en dyrlæge med reptiler som speciale, og hold nyindkøbte dyr adskilt og roligt de første uger. Opdrættede unger er bedre stillet, men er sjældne. Kontakt dyrlæge ved nægtelse af foder i mere end nogle få dage, ved vægttab, ved hævelser eller ved dyr, der ligger stille på bunden.

I handlen er arten sjældent opdrættet. Langt størstedelen af de dyr, der er handlet internationalt, er udtaget i naturen på Batanta, selv om en del bliver mærket som avlede eller farmede. Mindre end 1 % af den samlede handel er opdrættede dyr. Det betyder, at hvert enkelt indkøbt dyr belaster en lille og udsat bestand, og det er en grund til at vælge opdrættede dyr, hvor de findes.

Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

### Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.